

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1099/2021
19.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца Центра за социјални рад Града Зрењанина, против туженог АА из места ..., Општина ..., чији је пуномоћник Саша Милетић, адвокат из ..., ради заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 341/20 од 13.10.2020. године, у седници већа одржаној 19.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 341/20 од 13.10.2020. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 341/20 од 13.10.2020. године, укинута је пресуда Основног суда у Зрењанину П2 863/19 од 02.06.2020. године. Одбијен је приговор месне ненадлежности Основног суда у Зрењанину. Одређене су мере заштите од насиља у породици, па је туженом забрањено да се приближава ББ из ... на удаљености мањој од 200 метара, да се приближава простору око њеног места становања на удаљености мањој од 200 метара и одлучено да изречене мере заштите од насиља у породици неће важити у време када је правноснажним судским одлукама одређено одржавање личног контакта туженог са својом ћерком мал. ВВ. Забрањено је туженом да даље узнемирава ББ из ... дрским, злонамерним и безобзирним понашањем којим би угрозио њен телесни интегритет, душевно здравље или спокојство. Наведне мере заштите од насиља у породици одређене су на период од годину дана, с тим да могу бити продужаване све док не престану разлози због којих су одређене. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове првостепеног поступка. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018,

18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе туженог који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби. Неосновани су наводи ревизије да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. ЗПП, односно да је туженом онемогућено да расправља пред другостепеним судом. Пуномоћник туженог је на рочишту одређеном за 13.10.2020. године учинио неспорним да је тужени примио позив за рочиште, али да на исто није био у могућности да приступи из здравствених разлога, о чему није истовремено доставио и писане доказе. Извештај лекара специјалисте од 12.10.2020. године који је тужени доставио уз ревизију у прилог оправданости одсуства са рочишта пред другостепеним судом је без утицаја, јер тужени није учинио вероватним да тај доказ без своје кривице није био у могућности да изнесе до закључења главне расправе пред другостепеним судом. Притом, према одредбама Закона о парничном поступку извођење доказа саслушањем странака је могућност, али не и обавеза суда, а другостепени суд је оценио да се битне чињенице за одлуку о тужбеном захтеву могу утврдити из других изведених доказа у поступку, због чега је отклонио извођење доказа саслушањем туженог у својству парничне странке.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку и на основу спроведене расправе и допуњеног доказног поступка пред другостепеним судом, тужени је од 05.09.2015. године живео у брачној заједници са супругом ББ у месту ... код ..., у заједничком домаћинству са родитељима туженог и са њом има заједничку малолетну ћерку ВВ, рођену ...2015. године. Супруга туженог ББ има двоје деце из претходног брака, рођене 2005. и 2009. године.

У почетку је брачна заједница добро функционисала, али су се касније пореметили брачни односи јер је тужени почео да употребљава већу количину алкохола услед чега је био агресиван. Супругу и њену децу је вређао, једном приликом је својом главом ударио у главу супруге, ударио јој шамар, гађао је флашама, тукао је ББ сина из првог брака, а ћерку терао да служи алкохол. ББ је напустила брачну заједницу 13.01.2017. године уз помоћ ПУ Књажевац и Центра за социјални рад и вратила се у Напуштању брачне заједнице је претходио догађај када је ББ хранила малолетну ВВ врелом супом, након операције свог колена, због које је две године користила штаке, а тужени је због тога што су њена деца преврнула клупу вређао децу називајући их погрдним именима, а ББ ухватио за врат рукама и давио је.

Када се супруга туженог преселила у ..., тужени јој је више пута преко „Viber“ мреже слао слике четника и великог ножа, на којима се види његова рука утиснута оштрицом ножа. Након тога је уследио позив да ће тим ножем да јој пресуди. Касније је слао фотографију своје руке са шавовима и објаснио да је сваки шав слово њеног имена.

3

Због описаних догађаја МУП ПУ Зрењанин је 29.09.2017. године наредио изрицање хитне мере туженом, којом му је забрањено привремено контактирање жртве насиља у трајању од 48 сати, почев од 29.09.2017. године. Решењем Основног суда у Зрењанину од 30.09.2017. године продужене су хитне мере почев од 01.10.2017. године на период од 30 дана.

Из медицинске документације ББ утврђено је да током 2017. године није могла да спава, да је била под стресом, да је осећала притисак у грудима који се ширио у врат и гушио је. Била је узнемирена, уплашена, анксиозна и напета. Одређена јој је дијагноза Ф 430. И даље се плаши туженог када види његов позив прође је језа, није сигурна шта је он спреман да уради (утврђено из медицинске документације приложене у списима).

Правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину Кн 59/18 од 08.04.2019. године тужени је оглашен кривим што је 28.09.2017. године, када је био способан да схвати значај свога дела и управља својим поступцима, дрским и безобзирним понашањем угрожавао спокојство и душевни интегритет члана породице своје супруге ББ, тако што је са свог мобилног телефона на мобилни телефон оштећене путем „Viber“ мреже слао поруке у црно-белој техници са узнемирујућом фотографијом своје руке са ножем у руци, како га држи на подлактици, тако да је сечиво уперено према правцу особе која чита поруку и фотографију особе са шубаром и грбом и дугом брадом, те ју је 29.09.2017. године позвао телефоном и рекао да је врло близу ..., да је боље да о томе не обавештава полицију, при чему је био свестан свога дела, хтео његово извршење и био свестан да је дело забрањено, чиме је извршио кривично дело насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика Републике Србије, па му је изречена условна осуда и утврђена казна затвора у трајању од 8 месеци, која се неће извршити уколико окривљени у року од 2 године након правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Тужбу за развод брака и вршење родитељског права тужени је поднео 24.02.2017. године. Тужба у овој правној ствари поднета је 27.12.2017. године. Од 2017. године ББ са туженим нема ни физичке, ни вербалне контакте.

На овако утврђено чињенично стање, правилно је другостепени суд, применом материјалног права из чл. 197-200. Породичног закона, оценио да је због понашања туженог према супрузи ББ оправдано одређивање мера заштите од насиља у породици, ближе одређених у изреци побијане пресуде, на период од годину дана који је оцењен као довољан да би се постигла сврха одређивања те мере, с тим да се оне могу продужити док не престану разлози због којих су одређене.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Чланом 197. став 1. Породичног закона прописано је да насиље у породици, у складу овог закона, јесте понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство другог члана породице, а насиљем у породици у смислу става 2. тач.1, 2. и 6. овог члана, сматра се нарочито, између осталог, наношење или покушај наношења телесне повреде, изазивање страха претњом убиства или наношења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу и вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање. Уколико суд

утврди да постоји насиље у породици, овлашћен је, да у смислу члана 198. Породичног закона, одреди једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице, које су одређене таксативно, по систему енумерације, тако да суд није овлашћен да одреди било коју другу меру.

Законска дефиниција насиља у породици омогућава свеобухватну заштиту, спречавање и сузбијање насиља у породици и обухвата све могуће видове испољавања насиља тј. свако дрско, безобзирно и злонамерно понашање којим се угрожавају основне вредности људског бића – његов телесни интегритет, душевно здравље и спокојство. Овако широко дефинисање појма насиља у породици је неопходно како би се омогућила правовремена реакција институције система на насиље у породици, тј. одређивање мере заштите од насиља у породици док оно још увек није попримило теже облике, јер се тиме може прекинути процес ескалације насиља. Наношење или покушај наношења телесне повреде, изазивање страха претњом убиства или наношења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу, дрскост, безобзирност и злонамерност су компоненте насиља у породици, његова суштинска обележја, која га јасно разликују од дозвољеног понашања. Ови појмови представљају типичне правне стандарде, чију садржину суд треба да попуни својим судом вредности. Да би критеријуми за конкретизацију ових правних стандарда довели до адекватне и првовремене реакције на насиље у циљу његовог спречавања, неопходно је да суд покаже „нулту толеранцију“ на насиље, што подразумева да се свако понашање које одступа од стандарда „нормалног“ опхођења и комуникације са члановима породице квалификује као насиље у породици.

Имајући у виду да су радње туженог према супрузи ББ квалификоване као насиље у породици у кривичном поступку, у којем је правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину Кн 59/18 од 08.04.2019. године оглашен кривим, по оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд оценио да је према туженом оправдано одређивање мера заштите у породици, и то забране приближавања ББ, њеном месту становања (које у циљу најбољег интереса њиховог заједничког мал. детета неће важити у време када је правноснажним судским одлукама одређено одржавање личног контакта туженог са дететом) и забране сваког даљег узнемиравања оштећене дрским, злонамерним и безобзирним понашањем којим би се угрозио њен телесни интегритет, душевно здравље или спокојство, из члана 198. став 2. тач. 3, 4. и 5. Породичног закона.

Правилност оцене другостепеног суда о оправданости одређивања ових мера се не доводи у сумњу због тога што је поступак у овој правној ствари покренут тужбом Центра за социјални рад. Одлука о основаности тужбеног захтева није заснована на мишљењу овог органа о сврсисходности тражене мере, већ на чињеницама утврђеним из осталих изведених доказа у поступку, пре свега из чињеница утврђених у кривичном поступку који је вођен против туженог и окончан правноснажном пресудом којом је тужени оглашен кривим, а којом је у смислу члана 13. ЗПП суд везан у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности, као и из медицинске документације оштећене у погледу страха и узнемирености које због понашања туженог према њој у браку и након престанка заједнице живота и даље осећа.

Неосновани су наводи туженог којима, с позивом на чињеницу да од 2017. године ББ са туженим нема ни физичке, ни вербалне контакте, оспорава оправданост одређивања мера заштите од насиља у породици.

Извршено породично насиље, без обзира на интензитет и облик испољавања, довољан је разлог за изрицање мера породично правне заштите, при чему треба имати у виду да породично насиље, по правилу, има узлазну линију у виду облика испољавања и последица које изазива, због чега је неопходно изрицање мера заштите онда када насиље још увек није попримило теже облике. Такође, изрицању мера заштите од породичног насиља има места и у периоду „примирја“. Сврха заштитних породично правних мера јесте да се њиховом применом спречи поновно извршење насиља у породици, да се обезбеди нужна заштита физичког и психичког интегритета, здравља и личне безбедности члана породице изложеног насиљу, као и да се отклоне околности које погодују и подстичу понављање насиља, односно извршење других видова насиља. Која мера заштите ће се изрећи зависи од конкретне радње која представља насиље у породици, опасности која се том радњом изазива, узнемирености члана породице за тако предузете радње, његове угрожености, као и процене степена опасности од поновљеног насиља. Мишљење саме жртве о степену опасности која јој прети такође утиче на сам избор мере заштите која ће у конкретном случају бити одређена, јер управо је жртва та којој се заштита пружа, тако да њена субјективна процена, заснована на искуству, представља кључни фактор приликом избора мере заштите која ће у сваком конкретном случају бити одређена.

С обзиром на коначан успех странака у спору, али и на разлоге правичности из члана 207. Породичног закона, правилна је и одлука о трошковима парничног поступка.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија,
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић